

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Praten helpt!

Het verhaal van ouderenmishandeling

Een boekje van het actieplan 'Ouderen in veilige handen'

Samen kunnen we
ouderenmishandeling
stoppen

Rijksoverheid

Dat je vader alles vergeet,
geeft je niet het recht om hem uit te schelden.

Het is eerder ouderenmishandeling dan je denkt. Praat erover.

Bel gerust voor hulp en advies 0800 2000 of kijk op www.vooreenveiligthuis.nl

Praten helpt!

Het verhaal van ouderenmishandeling

Voorwoord

Het verhaal van ouderenmishandeling vertellen. Daar gaat het om bij het actieplan ‘Ouderen in veilige handen’. En daarover gaat het in dit boekje. Praten over ouderenmishandeling is nog erg moeilijk. De slachtoffers schamen zich ervoor en durven er meestal niet over te beginnen. Ze zijn afhankelijk van degene die hen verzorgt of die bijvoorbeeld de boodschappen doet. Het kan gaan om zeer kwetsbare ouderen die niet goed voor zichzelf kunnen opkomen. Ook herkennen mensen vaak niet dat het om ouderenmishandeling gaat. De oudere zelf is zich daarvan niet bewust, maar omstanders zijn dat vaak ook niet.

Het vraagt moed om over ouderenmishandeling te vertellen. De mensen die voor dit boekje geïnterviewd zijn, tonen die moed. Zij vertellen wat hen is overkomen, wat zij hebben meegemaakt, wat zij zelf hebben gedaan. Judy ervoer ouderenmishandeling aan den lijve. Bij Helene ging het bijna mis toen de zorg voor haar moeder te veel werd. Asli wil voorkomen dat haar moeder financieel afhankelijk wordt van haar man en haar zonen. Anderen maakten ouderenmishandeling mee in hun naaste omgeving of kwamen er door hun werk mee in aanraking.

Ouderenmishandeling is een zwaar beladen term. Het gaat lang niet altijd om mensen die ernstig fysiek worden mishandeld. De verhalen laten zien dat het vaak klein begint. Het zijn verhalen van dichtbij. Alle mensen die aan het woord komen, zochten naar oplossingen en vonden die gelukkig. Dat is misschien wel het belangrijkste doel van dit boekje. Laten zien dat er voor iedere situatie een oplossing is. Praten is het begin van die oplossing. Anderen kunnen helpen. En voor hulp en advies kan iedereen altijd terecht bij Veilig Thuis, het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling (0800-2000).

Dit boekje is bedoeld om iedereen meer informatie te geven over ouderenmishandeling. Zodat ouderen zelf, familieleden, burens, professionals en alle andere omstanders het eerder herkennen. En weten dat zij iets kunnen doen. Dit boekje markeert ook een nieuw begin. Onder mijn voorganger, Marlies Veldhuijzen van Zanten, is in 2011 het actieplan 'Ouderen in veilige handen' gestart. Het zou tot eind 2014 lopen. Er zijn veel acties uitgevoerd en mooie resultaten bereikt. Het onderwerp ouderenmishandeling staat duidelijk op de kaart, dankzij de inzet van velen de afgelopen jaren. Maar we zijn er nog niet. Daarom heb ik besloten door te gaan met het actieplan. Want ouderen moeten zich veilig voelen en veilig zijn.

*Martin van Rijn
Staatssecretaris van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport*

Inhoud

Opzet van dit boekje **7**

Het verhaal van ouderenmishandeling **8**

Judy: "Ze vond mijn nieuwe glazen prachtig en nam er twaalf mee" **12**

Wat is ouderenmishandeling? **14**

Helene: "Je hebt de ziekte van Alzheimer, dat weet je toch?" **18**

Dit is het actieplan 'Ouderen in veilige handen' **22**

Michael: "Arthur begon steeds meer te verwaarlozen" **24**

Dit zijn de meldingen ouderenmishandeling **26**

Financiële uitbuiting **28**

Susan: "Toen het geld op was, namen ze een hypotheek op het huis" **32**

Ontspoorde mantelzorg **34**

Robbert: "Ik kreeg een noodsignaal van de kruidenierster uit het dorp" **38**

Oudere migranten **40**

Asli: "Ooit ga ik het anders voor je regelen" **42**

Praten helpt **44**

Opzet van dit boekje

Dit boekje vertelt het verhaal van ouderenmishandeling. U vindt hier feiten over ouderenmishandeling én waargebeurde verhalen over ouderenmishandeling. Dit boekje is onderdeel van het actieplan ‘Ouderen in veilige handen’ van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Feiten

Feiten vindt u in de hoofdstukken ‘Het verhaal van ouderenmishandeling’ en ‘Wat is ouderenmishandeling?’. Daarin staat onder andere welke vormen van ouderenmishandeling er zijn. Vervolgens gaan twee hoofdstukken over een specifieke vorm van ouderenmishandeling: de hoofdstukken ‘Financiële uitbuiting’ en ‘Ontspoorde mantelzorg’. Verder zijn er twee informatiepagina’s. Daar leest u over het actieplan ‘Ouderen in veilige handen’ en over de meldingen van ouderenmishandeling. Aan het eind van het boekje vindt u de hoofdstukken ‘Oudere Migranten’ en ‘Praten helpt’. Dat laatste hoofdstuk gaat over oplossingen. Hier vindt u ook nuttige adressen.

Verhalen

Naast feitelijk informatie vindt u verhalen in dit boekje. Zes verhalen zijn gebaseerd op interviews, die speciaal voor dit boekje plaatsvonden. Dat zijn de verhalen van Judy, Helene, Michael, Susan, Robbert en Asli. Zij vertellen hun eigen verhaal over ouderenmishandeling. Ze maakten het zelf mee. De interviews staan verspreid door het boekje. Andere verhalen zijn verzameld door medewerkers van Veilig Thuis. Veilig Thuis heette vroeger Steunpunt Huiselijk Geweld. Dit zijn dus verhalen ‘uit de tweede hand’. Maar ze zijn ook echt gebeurd. De slachtoffers zouden zomaar bij u in de buurt kunnen wonen. Zonder dat u weet wat er speelt. Het zijn de verhalen van mevrouw Visser, mevrouw Van Dam, mevrouw Van Schie, mevrouw Jansen, meneer Sandbergen, meneer Van Veen, meneer Diksen, meneer Barendse en mevrouw Huizinga. Net als de interviews staan deze verhalen verspreid door het hele boekje.

En wat goed is om te weten: de namen in dit boekje zijn verzonnen. Het zijn dus niet de echte namen van de mensen die het verhaal vertellen of waarover de verhalen gaan.

Het verhaal van ouderenmishandeling

“Ouderenmishandeling? Bij ons komt dat niet voor.” Dat zeggen de meeste mensen als het over ouderenmishandeling gaat. Toch kan het niet zo zijn. Want ouderenmishandeling komt wel voor. Het gebeurt dagelijks. In alle lagen van de samenleving. In alle culturen. Bij hoog- en laagopgeleiden. Onder mannen en vrouwen.

Bij ouderenmishandeling denken we meestal aan grote dingen. Aan ouderen die geslagen en geschopt worden bijvoorbeeld. Of vastgebonden liggen in hun bed. Dat zijn de ernstigste gevallen. Maar ouderenmishandeling is meer dan dat. Het heeft veel verschijningsvormen. Er gaat vaak een langdurig proces aan vooraf. Want het begint meestal klein. Om vervolgens ongemerkt uit te groeien tot iets structureels, dat ernstige vormen kan aannemen. Juist de kleine dingen zijn zo belangrijk. Die moeten we zien en herkennen. Zodat we op tijd kunnen ingrijpen.

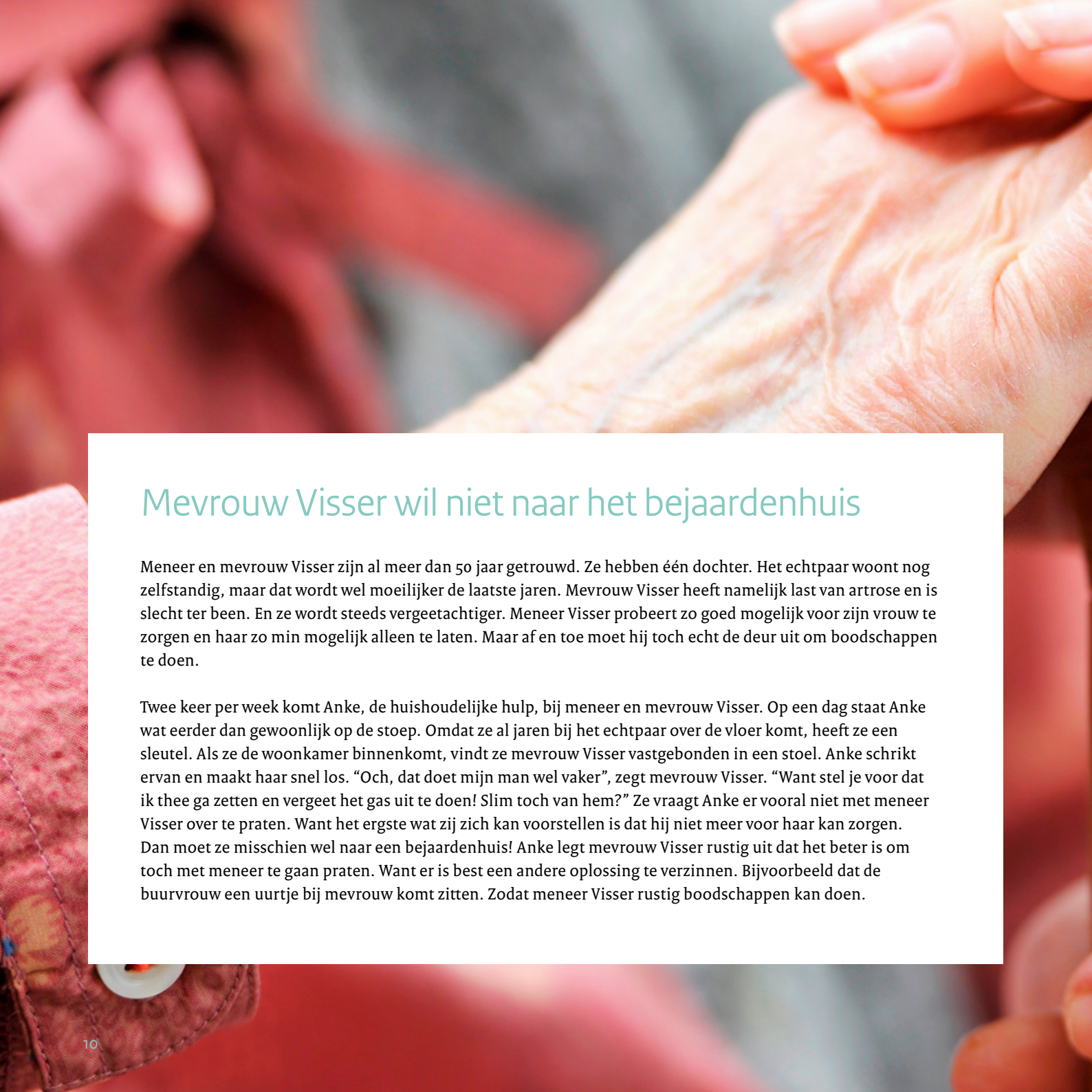
Ouderenmishandeling zien en herkennen lukt alleen als we erover in gesprek gaan. Pratend over ouderenmishandeling komen de voorbeelden vanzelf. Dan herinneren we ons de dochter van de buurvrouw die zo vaak tegen haar bejaarde moeder schreeuwde. Of de oudtante die nooit meer buiten de deur kwam, omdat haar kinderen dat onzin vonden. En soms, heel soms, vertellen we over onszelf. Vooral dat laatste is dapper. Want eigenlijk praten we liever niet over zulke dingen. Daar schamen we ons voor. We hangen de vuile was toch niet buiten? Toch is het goed om er wel over te praten. Want alleen dan kunnen anderen ons te hulp komen. Of kunnen wij anderen helpen. Dit boekje vertelt het verhaal van ouderenmishandeling. En laat zien dat er oplossingen mogelijk zijn. Dat praten helpt!

Hoe vaak komt ouderenmishandeling voor?

Hoe vaak ouderenmishandeling voorkomt weten we niet. Pas sinds 2005 worden gevallen van ouderenmishandeling geteld. Eerst waren er ongeveer 300 meldingen per jaar. De laatste jaren stijgt het aantal. In 2013 waren er 1.703 meldingen en in 2014 is het geschatte aantal zelfs 2.432. Dat is een behoorlijk stijging. Maar onderzoekers en hulpverleners zijn ervan overtuigd dat deze cijfers slechts het topje van de ijsberg zijn. Want dit zijn alleen de gevallen die bekend zijn bij officiële instanties. Ondertussen rust er nog steeds een groot taboe op ouderenmishandeling. Toch zegt de stijging wel iets. We denken dat het onder andere te maken heeft met het actieplan 'Ouderen in veilige handen'. Dat is een actieplan van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Vanuit het actieplan is veel voorlichting over ouderenmishandeling gegeven. Verderop in dit boekje leest u meer over het actieplan. En laten we verder vooral niet te lang stilstaan bij de cijfers. Ouderenmishandeling komt voor. Elk geval is er één te veel.

De cijfers 2013 komen uit de factsheet Ouderenmishandeling 2013 van Movisie (www.movisie.nl/ouderenmishandeling).

De cijfers 2014 komen uit de Verkenning ouderenmishandeling 2010-2014 van het Sociaal en Cultureel Planbureau (december 2014, www.scp.nl).

A close-up photograph of an elderly person's hand, showing deep wrinkles and veins. The hand is positioned in the upper right corner of the frame. The background is blurred, showing hints of red and grey.

Mevrouw Visser wil niet naar het bejaardenhuis

Meneer en mevrouw Visser zijn al meer dan 50 jaar getrouwd. Ze hebben één dochter. Het echtpaar woont nog zelfstandig, maar dat wordt wel moeilijker de laatste jaren. Mevrouw Visser heeft namelijk last van artrose en is slecht ter been. En ze wordt steeds vergeetachtiger. Meneer Visser probeert zo goed mogelijk voor zijn vrouw te zorgen en haar zo min mogelijk alleen te laten. Maar af en toe moet hij toch echt de deur uit om boodschappen te doen.

Twee keer per week komt Anke, de huishoudelijke hulp, bij meneer en mevrouw Visser. Op een dag staat Anke wat eerder dan gewoonlijk op de stoep. Omdat ze al jaren bij het echtpaar over de vloer komt, heeft ze een sleutel. Als ze de woonkamer binnenkomt, vindt ze mevrouw Visser vastgebonden in een stoel. Anke schrikt ervan en maakt haar snel los. “Och, dat doet mijn man wel vaker”, zegt mevrouw Visser. “Want stel je voor dat ik thee ga zetten en vergeet het gas uit te doen! Slim toch van hem?” Ze vraagt Anke er vooral niet met meneer Visser over te praten. Want het ergste wat zij zich kan voorstellen is dat hij niet meer voor haar kan zorgen. Dan moet ze misschien wel naar een bejaardenhuis! Anke legt mevrouw Visser rustig uit dat het beter is om toch met meneer te gaan praten. Want er is best een andere oplossing te verzinnen. Bijvoorbeeld dat de buurvrouw een uurtje bij mevrouw komt zitten. Zodat meneer Visser rustig boodschappen kan doen.

Mevrouw Van Dam kan niet mee met het uitstapje van de dagopvang

Mevrouw Van Dam is 70 jaar, woont nog thuis en gaat vier dagen per week naar de dagopvang. Ze heeft twee zonen, Jan en Kees. Jan ziet ze niet zo vaak, maar hij regelt wel haar financiële zaken. Kees komt elke week op bezoek. En dan is er nog vrijwilliger Josien, die haar helpt met het huishouden. Als Josien weer bij mevrouw Van Dam is, vraagt ze belangstellend hoe het uitstapje met de dagopvang was. Mevrouw Van Dam antwoordt dat ze niet is meegegaan, ze had toch niet zo'n zin. Josien is stomverbaasd, mevrouw Van Dam sprak er al weken over! Daarom vraagt ze door. Dan geeft mevrouw Van Dam toe dat ze geen geld had. Jan had het geld moeten overmaken, maar heeft dat niet gedaan. Een paar weken later valt het Josien op dat mevrouw Van Dam niet meer naar de kapper gaat. Terwijl ze vroeger om de twee weken ging. Ook daar heeft ze geen geld voor. Mevrouw Van Dam denkt er zelfs over te stoppen met de dagopvang. Ze vindt dat ze zich er zo niet kan vertonen. Ook vindt Josien het gek dat er nooit meer een koekje bij de thee is. En dat de koelkast telkens zo leeg is. Terwijl mevrouw Van Dam hiervoor altijd goed kon rondkomen van haar AOW en weduwepensioen. Josien besluit Veilig Thuis te bellen voor advies. Hierna komt hulpverlening op gang. Ook wordt, in overleg met de zonen, een bewindvoerder geregeld.

Interview

“Ze vond mijn nieuwe glazen prachtig en nam er twaalf mee”

Ouderen zijn te onderdanig, ze durven niet te zeggen waar het op staat, vindt Judy. Met haar 82 jaar heeft ze alle recht van spreken. Uit angst om hulp te verliezen laten ouderen ongewenste situaties vaak voortduren. Het overkwam Judy ook toen een oude vriendin haar kwam helpen met de administratie. Maar Judy greep in. De kleinerende manier waarop ouderen vaak toegesproken worden, baart haar zorgen. “Gelukkig ben ik niet op mijn mondje gevallen.”

“Ik wil niet klagen hoor, maar soms vind ik het best zwaar. Ik ben al jaren alleen en sta dus ook altijd overal alleen voor. Daarbij heb ik een chronische aandoening in mijn ledematen. Mijn armen en benen doen altijd pijn. Soms is het zo erg dat ik zelfs de aanraking van een panty op mijn huid niet kan verdragen. Ik heb het gekregen na een operatie. Hoe het precies komt, weet niemand. Medicijnen zijn er niet. Pijn zie je niet aan de buitenkant. Maar het maakt wel moe. Dus toen ik vorig jaar een tia – een kleine beroerte – had gehad, besloot ik om hulp te vragen.

Een vriendin van vroeger, 13 jaar jonger dan ik, kwam mij helpen met de administratie. Ik dacht dat we het samen zouden doen. Dus toen ze overzichten ging maken in de computer, vroeg ik of

ze het mij wilde uitleggen. ‘Nee, dat doe ik niet’, antwoordde ze. ‘Dat begrijp jij toch niet.’ Terwijl ik mijn hele leven bij verschillende bedrijven in de administratie heb gewerkt! Langzaam begon ze alles te domineren. Als ik iets gekocht had, vroeg ze of ik het wel nodig had. Ik mocht dit niet, mocht dat niet. Ik bleef volhouden dat ik zelf bepaal wat ik met mijn centen doe. Op een gegeven moment mailde ze me dat ik voortaan beneden moest blijven als zij boven mijn administratie deed. Om 15.30 uur mocht ik boven komen met een kopje thee.

Ze haalde wel een mooie meevaller voor mij binnen, door iets te declareren bij mijn zorgverzekeraar. Terwijl ik helemaal niet wist dat dat kon. Ik kreeg een leuk bedrag terug. Hartstikke fijn,

dat vond mijn vriendin ook. ‘Dat kunnen we mooi samen delen’, zei ze. Niet veel later kocht ik een elektrische deken, het bonnetje zat bij de administratie. Ze had het nog niet gezien of ze vroeg of ik nog een elektrische deken had. Want die van haar was kapot. Weg was mijn deken. Een paar weken later zag ze dat ik nieuwe glazen had. Ze vond ze prachtig en nam er twaalf mee. De bom barstte toen ze wilde dat ik haar ging betalen. Dat heb ik geweigerd. Sindsdien heb ik haar niet meer gezien. Ze kwam gewoon niet meer. Ze liet me stikken.

Achteraf vind ik dat ik haar bemoeienissen veel te lang heb laten doorgaan. Maar ja, ik had haar nodig. Bovendien wilde ik geen ruzie. En dat is precies de reden waarom veel ouderen

niets durven te zeggen. Ze accepteren het dat familie en kennissen hen niet meer voor vol aanzien. Ze kunnen niet anders. Want ze zijn bang om in de steek te worden gelaten. Of ze weten niet hoe ze het bespreekbaar moeten maken. Gelukkig ben ik niet op mijn mondje gevallen. Ik ben niet bang om mijn mening te geven. Want ik heb van huis uit meegekregen dat je op een fatsoenlijke manier mag zeggen dat je het ergens niet mee eens bent. Zeker als je onrecht wordt aangedaan. En mijn administratie doe ik nu gewoon weer zelf.”

Wat is ouderenmishandeling

Ouderenmishandeling is 'het handelen of nalaten van handelen van al degenen die in een terugkerende persoonlijke of professionele relatie met de oudere (iemand van 65 jaar of ouder) staan, waardoor de oudere persoon lichamelijk en/of psychische en/of materiële schade lijdt en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid.' Dat is een hele mond vol. Het is de officiële definitie.

Eigenlijk staat er dat we van ouderenmishandeling spreken als:

- het slachtoffer 65 jaar of ouder is.
- er tussen de pleger en de oudere een langdurige zorgrelatie bestaat. Die relatie kan persoonlijk of professioneel zijn.
- de pleger iets doet wat slecht is voor de oudere, of juist iets niet doet. De schade kan lichamelijk, psychisch of materieel zijn. Of een combinatie daarvan.
- de oudere geheel of gedeeltelijk afhankelijk is van de pleger.

Ouderenmishandeling komt voor in de huiselijke kring. Dat is binnen het gezin, de familie of de kennissenkring. De pleger kan ook een beroepskracht zijn. Bijvoorbeeld een verzorgende of een thuishulp. Of een vrijwilliger. De mishandeling kan thuis gebeuren of in een zorginstelling.

Sommige plegers mishandelen moedwillig, met opzet dus. Mishandeling kan ook een gevolg zijn van onmacht. Dan doet de pleger dingen die hij of zij eigenlijk niet wil doen. Moedwillige mishandeling noemen we ook wel opzettelijke mishandeling. De plegers weten heel goed wat ze doen. En ze hebben vaak een reden voor de mishandeling. Ze willen er bijvoorbeeld financieel beter van worden. Of ze doen het uit wraak. Maar het kan ook gewoon desinteresse zijn. Dan kan het ze niet schelen hoe het met de oudere gaat. Mishandeling uit onmacht noemen we ook wel ontspoorde zorg. De mantelzorger of de beroepskracht kan de zorg voor de oudere dan niet meer aan. Of weet niet hoe om te gaan met de situatie. En dan gebeuren er dingen die niet mogen. En die de pleger ook eigenlijk helemaal niet wil. Eigenlijk zijn de pleger en de oudere in zo'n situatie beiden slachtoffer.

Thuis of in een zorginstelling

Ouderenmishandeling kan thuis gebeuren of in een zorginstelling. De pleger kan een familielid zijn, een kennis of een buurvrouw. De pleger kan ook een beroepskracht zijn. Bijvoorbeeld een verzorgende.

Verskillende vormen van ouderenmishandeling

Het actieplan 'Ouderen in veilige handen' onderscheidt vijf vormen van ouderenmishandeling.

1. Lichamelijke mishandeling

De pleger doet de oudere fysiek pijn. Voorbeelden zijn slaan of schoppen. Maar ook knijpen of aan de haren trekken. Soms worden ouderen vastgebonden aan een stoel of in bed. Minder zichtbaar is het geven van te weinig of juist te veel medicijnen. Bijvoorbeeld slaapmiddelen. Ook dat is lichamelijke mishandeling.

2. Geestelijke mishandeling

De pleger doet de oudere mentaal pijn. Denk aan treiteren, pesten en sarren. Ook dreigementen zijn geestelijke mishandeling. En natuurlijk schelden, intimideren, vals beschuldigen, beledigen of vernederen.

3. Verwaarlozing

Verwaarlozing kan lichamelijk of geestelijk zijn. Ondervoeding, uitdroging of slechte hygiëne zijn voorbeelden van lichamelijke verwaarlozing. Bij geestelijke verwaarlozing negeert de pleger de geestelijke behoeften van de oudere. Dat zijn behoeften die ieder mens heeft, zoals aandacht, liefde en respect.

4. Financiële uitbuiting

De pleger neemt ongevraagd geld, juwelen en andere waardevolle spullen weg. Ook verkoop of gebruik van eigendommen zonder toestemming van de oudere zijn financiële uitbuiting. Net als afpersing en gedwongen testamentverandering. Een oudere financieel kort houden is ook een vorm van uitbuiting. Dan krijgt de oudere te weinig 'zakgeld' om fatsoenlijk van te kunnen leven.

5. Seksueel misbruik

Ouderen kunnen slachtoffer zijn van exhibitionisme, betasten van het lichaam en verkrachting.

In het dagelijks leven is de scheidslijn tussen al deze vormen van ouderenmishandeling vaak onduidelijk. Vaak komen verschillende vormen tegelijk voor. Maar om welke vorm het ook gaat, ouderenmishandeling mag niet!

"MAM! JE HEBT ALZHEIMER
OF WEET JE DAT NIET MEER?"

Interview

“Je hebt de ziekte van Alzheimer, dat weet je toch!”

“Als mijn moeder weer niet meewerkte, weer de kastjes op slot had gedaan of weer een afspraak vergat, werd het me wel eens teveel. Dan schreeuwde ik tegen haar. Dat ze daarmee op moest houden. Dat ze ook eens aan mij moest denken.” In 2011 werd bij Helene’s moeder Alzheimer geconstateerd. Het begin van een zware periode. Vol moeilijke beslissingen en gevoelens van onmacht. “Ik heb haar regelmatig respectloos bejegend.”

“Toen mijn vader in 2006 longkanker kreeg, merkte ik dat mijn moeder niet zo betrokken was. In het ziekenhuis kregen we tips. Die besprak ik dan met mijn moeder. En toch deed ze er niets mee. Dat vebaasde me. Hoe kon dat nou? Mijn ouders hebben in 2008 nog net hun 50-jarig huwelijk gevierd. Twee weken later overleed mijn vader. Eerst pakte mijn moeder de draad redelijk op. Ze maakte afspraken, ging het huis uit. Maar dat hield ze niet lang vol. Ik denk dat het 2010 was toen ze me vertelde dat ze soms de weg naar huis niet meer kon vinden. Vooral met de auto. Terwijl ze in die tijd nog vaak mijn meervoudig gehandicapte zusje ophaalde voor een weekend thuis. Ze raakte erdoor in paniek. Maar stelde zichzelf gerust. Ze wist wel hoe het kwam. Ze had haar

hoofd een keer gestoten, heel hard. In overleg met de huisarts hebben we in 2011 een screening laten doen. Toen werd beginnende Alzheimer geconstateerd. Daar schrok ik heel erg van en mijn moeder nog meer.

Het was het begin van een geleidelijk proces van achteruitgang. Ik moest steeds moeilijke en ingrijpende beslissingen nemen. Thuiszorg regelen bijvoorbeeld. En wat later ook dagbesteding. Langzaam maar zeker nam ik ook de weekendzorg voor mijn zusje over. Dat ging allemaal vrij goed. Tot de thuiszorgmanager mij vroeg te gaan nadenken over de toekomst. Mijn moeder zou niet lang meer zelfstandig kunnen blijven wonen. In 2013 nam ik na veel wikken en wegen het besluit

mijn moeder te verhuizen naar een appartement met zorg en begeleiding buiten haar woonplaats. Dat vond ik ontzettend moeilijk. Nog steeds trouwens. Want ze is wel achteruitgegaan daar. En ze pakt nog steeds haar koffer in om weer naar huis te gaan. Dan zie ik haar zitten en vraag ik me af wat ik haar heb aangedaan.

In de maanden voor haar verhuizing ben ik vast gaan opruimen. De garage, de berging, de kamers van mijn zusje en mijn vader. In het begin merkte mijn moeder het niet. Maar toen ze het in de gaten kreeg, sloot ze alle deuren en kasten af. En kon ze vervolgens de sleutels niet meer vinden. Dat was heftig en bemoeilijkte het contact. Ik was de boeman. Ze was boos op me. Mijn

vriend en ik hebben toen afgesproken dat maar even zo te laten zijn. Hij steunde mijn moeder. Ondertussen bereidde ik de verhuizing voor.

In die periode heb ik het erg moeilijk gehad. Mijn moeder mopperde over de thuiszorg, ze vergat afspraken of ze wilde het gewoon anders. Ze lag dwars. Terwijl ik alles aan het regelen was. Voor haar. Maar ook emotioneel was het evenwicht zoek. Ik kon niets meer delen met mijn moeder, ik kreeg geen moedergevoelens meer van haar terug. Toen heb ik haar regelmatig respectloos bejegend. Dan schreeuwde ik tegen haar: 'Je kan het gewoon niet meer. Je hebt de ziekte van Alzheimer, dat weet je toch?'. En: 'Ik baal ervan. Je houdt je niet aan de afspraken!'. Echt schreeuwen deed ik en dan zag ik haar wegdeinzen. Verschrikt naar me kijken. Ik heb haar ook wel eens geduwd en wat steviger bij de arm gepakt dan nodig was. Terugkijkend weet ik dat het op het randje was. Mensen zoals mijn moeder zijn zo kwetsbaar. Ik wist dat ik over een grens heenging. Maar ik was me wel bewust van wat er gebeurde.

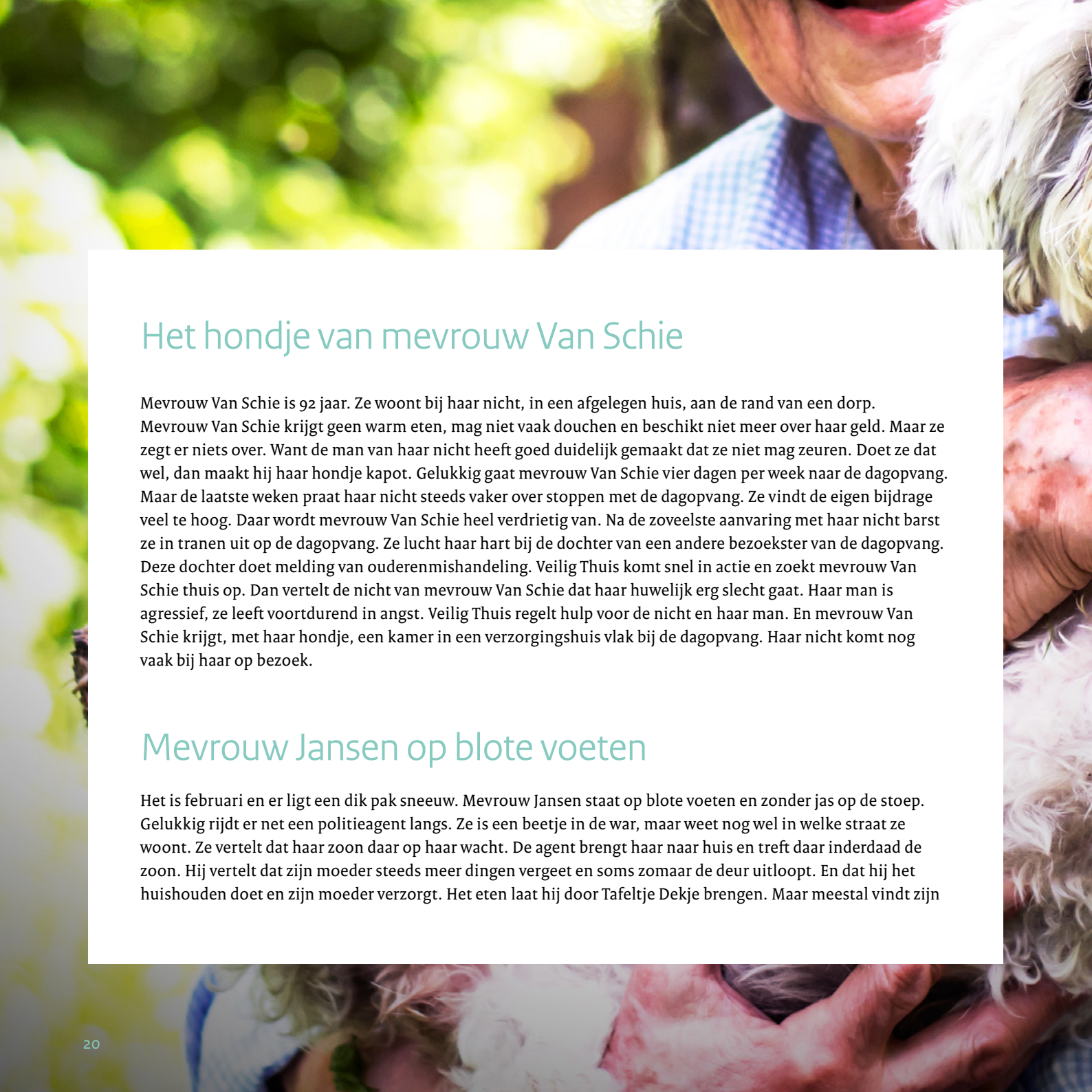
Praten helpt!

Door met anderen te praten werd Helene zich ervan bewust dat haar gedrag grensoverschrijdend was. Dat bewustzijn zet ze in om anderen te helpen.

"Mijn vriend was er wel eens bij als ik tekeerging tegen mijn moeder. Dan nam hij haar altijd in bescherming. Tegen mij zei hij 'doe dat nou niet, ze kan er niets aan doen'. Dat versterkte mijn bewustzijn. Ik sprak er ook over met vriendinnen. Hun steun en begrip hebben me erg geholpen. Een van hen had bovendien een tante met dementie, ze kende de situatie. Ook zij herhaalde telkens dat boos zijn geen zin had. 'Laat haar toch in haar waarde', zei ze. Verder waren de contacten met de casemanager dementie goed. Als ik haar vertelde hoe moeilijk ik het vond, legde zij mij rustig uit wat er in mijn moeders hoofd gebeurde. Die kennis over het proces hielp mij om het te accepteren.

In die tijd hoorde ik ook over de voorlichtingscampagne 'Ouderen in veilige handen'. Dat boeide me, zeker omdat ik graag zinvol vrijwilligerswerk doe. Terwijl ik me verdiepte in de campagne, groeide het besef dat mijn gedrag grensoverschrijdend was. De situatie met mijn moeder is de directe aanleiding geweest om vrijwillige voorlichter te worden. Ik gebruik mijn eigen verhaal elke keer dat ik voorlichting geef. Want het helpt mensen om hun verhaal te vertellen."

Ik kan me nu niet meer voorstellen dat ik zo boos op mijn moeder ben geweest. Het is omgeslagen naar compassie en geduld. Ze kan er echt niets aan doen. En haar ziekte heeft me ook iets moois gebracht. Ik ben nu meer dan ooit betrokken bij mijn zusje. Onze band is veel beter geworden."

Het hondje van mevrouw Van Schie

Mevrouw Van Schie is 92 jaar. Ze woont bij haar nicht, in een afgelegen huis, aan de rand van een dorp. Mevrouw Van Schie krijgt geen warm eten, mag niet vaak douchen en beschikt niet meer over haar geld. Maar ze zegt er niets over. Want de man van haar nicht heeft goed duidelijk gemaakt dat ze niet mag zeuren. Doet ze dat wel, dan maakt hij haar hondje kapot. Gelukkig gaat mevrouw Van Schie vier dagen per week naar de dagopvang. Maar de laatste weken praat haar nicht steeds vaker over stoppen met de dagopvang. Ze vindt de eigen bijdrage veel te hoog. Daar wordt mevrouw Van Schie heel verdrietig van. Na de zoveelste aanvaring met haar nicht barst ze in tranen uit op de dagopvang. Ze lucht haar hart bij de dochter van een andere bezoeker van de dagopvang. Deze dochter doet melding van ouderenmishandeling. Veilig Thuis komt snel in actie en zoekt mevrouw Van Schie thuis op. Dan vertelt de nicht van mevrouw Van Schie dat haar huwelijk erg slecht gaat. Haar man is agressief, ze leeft voortdurend in angst. Veilig Thuis regelt hulp voor de nicht en haar man. En mevrouw Van Schie krijgt, met haar hondje, een kamer in een verzorgingshuis vlak bij de dagopvang. Haar nicht komt nog vaak bij haar op bezoek.

Mevrouw Jansen op blote voeten

Het is februari en er ligt een dik pak sneeuw. Mevrouw Jansen staat op blote voeten en zonder jas op de stoep. Gelukkig rijdt er net een politieagent langs. Ze is een beetje in de war, maar weet nog wel in welke straat ze woont. Ze vertelt dat haar zoon daar op haar wacht. De agent brengt haar naar huis en treft daar inderdaad de zoon. Hij vertelt dat zijn moeder steeds meer dingen vergeet en soms zomaar de deur uitloopt. En dat hij het huishouden doet en zijn moeder verzorgt. Het eten laat hij door Tafeltje Dekje brengen. Maar meestal vindt zijn

moeder het niet lekker en dan eet hij het maar op. Het valt de agent op dat mevrouw Jansen erg mager is en er ongezond uitziet. Ook zijn haar teennagels erg lang. Zo lang dat ze waarschijnlijk niet eens schoenen kán dragen. En het huis maakt een verwaarloosde indruk. Bovendien is de zoon een bekende van de politie. Hij gebruikt drugs en is al meerdere keren opgepakt. De agent maakt zich zorgen en vraagt mevrouw Jansen en haar zoon of hij hulp mag inschakelen. Om de thuissituatie weer veilig te maken. Beiden stemmen opgelucht toe.

Meneer Sandbergen en zijn dochter Charlotte

Toen meneer Sandbergen op zijn 59e weduwnaar werd, leek het een prima oplossing: zijn dochter Charlotte kwam weer thuis wonen. Zij studeerde nog en wilde daarnaast het huishouden wel doen. Zo had meneer wat gezelschap én voldoende tijd voor zijn drukke fulltimebaan. Een paar jaar later is de situatie heel anders. Meneer Sandbergen is met pensioen en heeft problemen met zijn gezondheid. Hij is slecht ter been en zijn gehoor is flink achteruitgegaan. Charlotte woont nog steeds bij hem in en beheert inmiddels zijn financiën. Ook haar vriend is bij vader en dochter ingetrokken. Beter gezegd: het jonge stel heeft het huis ‘overgenomen’ en meneer is verbannen naar de bovenverdieping. Charlotte betaalt alle rekeningen van haar vaders geld en bezuinigt flink op uitgaven voor haar vader. Hij heeft al meer dan een jaar geen nieuwe kleren gekocht. Charlotte en haar vriend kopen ondertussen alles wat ze willen. Ze laten het geld flink rollen. Meneer Sandbergen praat er niet over, daarvoor is zijn schaamte te groot. Het kan toch niet waar zijn dat hij – een man die een leidinggevende functie had, met veel verantwoordelijkheden en aanzien – het zover heeft laten komen? Maar dan staat plotseling zijn jeugdvriend Jan voor de deur, met wie hij altijd contact heeft gehouden. Jan is ongerust omdat hij al lang niets meer van zijn oude vriend heeft gehoord. Het raakt meneer Sandbergen dat Jan de moeite heeft genomen om naar hem toe te komen. Aan Jan durft hij het hele verhaal te vertellen. En Jan helpt hem om het gesprek met Charlotte aan te gaan.

Dit is het actieplan 'Ouderen in veilige handen'

Op 30 maart 2011 stuurde Marlies Veldhuijzen van Zanten, de toenmalige staatssecretaris van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het actieplan 'Ouderen in veilige handen' naar de Tweede Kamer. Het actieplan liep van 2011 tot eind 2014. In het actieplan stond een aantal concrete acties om ouderenmishandeling te bestrijden. Alle gericht op ouderenmishandeling voorkomen, signaleren en melden. En betere hulp aan slachtoffers. De opbrengsten van het actieplan zijn groot. Voorbeelden zijn de handreiking 'Vrijwilligers tegen ouderenmishandeling', de handreiking 'Huisverbod en crisisopvang bij ouderenmishandeling' voor gemeentes en de e-learningmodules over ouderenmishandeling voor verzorgenden, verpleegkundigen en artsen. Er werd een leidraad Veilige zorgrelatie ontwikkeld over het voorkomen van mishandeling in de zorgrelatie. In het project 'Voorkomen van financiële uitbuiting' onderzochten zeven gemeenten met lokale banken, notarissen, zorgverleners en anderen wat ze kunnen doen tegen financiële uitbuiting van ouderen. Het project 'Met mentorschap in veilige handen' vergrootte de deskundigheid en bekendheid van mentoren. Mentoren zijn vrijwilligers die de belangen van

wilsonbekwame mensen behartigen. En er was voorlichting, voor en door ouderen. Met als doel het taboe rondom ouderenmishandeling te doorbreken. Net als dit boekje wil doen.

Voorlichtingscampagne 'Ouderen in veilige handen'

Hoe doorbreek je een taboe? Door erover te praten. Door het verhaal van ouderenmishandeling te vertellen. Dat hebben de vier seniorenorganisaties ANBO (Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen), het NOOM (Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten), de PCOB (Protestants Christelijke Ouderen Bond) en de Unie KBO (Unie van Katholieke Bonden van Ouderen) gedaan, samen met het ministerie van VWS. Van april 2013 tot eind 2014 trokken vrijwillige voorlichters van de vier bonden het land in om met ouderen en hun omgeving in gesprek te gaan.

3,7 miljoen mensen bereikt

In totaal organiseerden de seniorenorganisaties 596 voorlichtingsactiviteiten. Het directe bereik van die activiteiten was ongeveer 20.000 ouderen. Op hun websites en in hun bladen besteedden de seniorenorganisaties aandacht aan het onderwerp. De regionale radio en tv pikten het op en er verschenen

artikelen in huis-aan-huisbladen. Zo bereikten de seniorenorganisaties ongeveer 3,7 miljoen mensen. Het ministerie van VWS liet een onderzoek naar de effecten van de voorlichtingscampagne uitvoeren. Wat bleek? Deelnemers aan een voorlichtingsbijeenkomst wisten meer over ouderenmishandeling dan het algemene Nederlandse publiek. Ook wisten ze beter waar ze voor hulp en advies terecht kunnen. De bijeenkomsten hadden ook een positief effect op het bespreekbaar maken van ouderenmishandeling.

50PlusBeurs

‘Ouderen in veilige handen’ stond in 2013 en 2014 ook op de 50PlusBeurs. Er werd een ‘huiskamer’ ingericht waar bezoekers – even weg van alle drukte – een kopje koffie of thee konden drinken. En een korte theatervoorstelling konden bijwonen. Tijdens de

voorstelling zochten de acteurs contact met het publiek. Zo werd elke keer een gesprek over ouderenmishandeling op gang gebracht. Omdat praten het begin van de oplossing is.

Campagne ‘Voor een veilig thuis’

Het actieplan sloot ook aan bij de campagne ‘Een veilig thuis. Daar maak je je toch sterk voor?’, een initiatief van de rijksoverheid. Deze campagne gaat over alle vormen van geweld in huiselijke kring. Ouderenmishandeling hoort daarbij. De campagne draagt uit dat geweld nooit vanzelf stopt. En roept slachtoffers, plegers én omstanders op om hulp en advies te vragen. De campagne wil de alertheid in de samenleving vergroten. Kijk voor meer informatie op www.vooreenveiligthuis.nl.

Vervolg op het actieplan

Op 26 maart 2014 besloot Martin van Rijn, de huidige staatssecretaris van het ministerie van VWS, het actieplan te verlengen. ‘Ouderen in veilige handen’ gaat door! Het vervolg richt zich op drie thema’s: financiële uitbuiting, ontspoorde mantelzorg en handelingsverlegenheid. Handelingsverlegenheid betekent dat beroepskrachten of omstanders wel signaleren dat er iets aan de hand is, maar niet goed weten wat ze kunnen doen om het te stoppen. Of ze durven het niet. Ook is er aandacht voor verbindingen met het gemeentelijk beleid – denk aan eenzaamheidsbeleid en sociale wijkteams – en geweld in huiselijke kring (Veilig Thuis). Kijk voor meer informatie ook op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouderenmishandeling.

Interview

“Arthur begon steeds meer te verwaarlozen”

Arthur en Betsy leven niet meer, maar Michael kan zich hun laatste jaren nog goed herinneren. Arthur was een oom van zijn vrouw. Het echtpaar had geen kinderen. Wel een huishoudster. Toen Betsy overleed, wilde ze dat Arthur in hun oude huis kon blijven wonen. “Wie kon hem beter verzorgen dan hun trouwe huishoudster?”

“Arthur was directeur geweest van een groot bedrijf. Sinds zijn pensioen woonden hij en Betsy in een klein dorpje, in een groot vrijstaand huis. Ze hadden geen kinderen. Wel een hond. En een huishoudster, die al jarenlang hun steun en toeverlaat was. Verder waren er nog een neef en een nicht. Beiden woonden op enige afstand rijden, maar hadden wel goed contact met Arthur en Betsy. Die nicht is mijn vrouw.

Hun leven kabbelde voort, tot Betsy ernstig ziek werd en Arthur begon te dementeren. Betsy beseftte plotseling dat ze eerder zou komen te overlijden dan haar man. Dat was een scenario waarmee ze geen rekening had gehouden. Daarom begon ze in allerlei dingen te regelen. Want ze stond erop dat Arthur na haar dood in het huis zou blijven wonen. En wie zou hem beter

kunnen verzorgen dan hun trouwe huishoudster?

Die zorg moest natuurlijk betaald worden. Betsy maakte goede afspraken. De huishoudster zou in haar eigen huis blijven wonen, maar wel 24 uur per dag beschikbaar zijn. Daarvoor kreeg ze 10 euro per uur. Oftewel 240 euro per dag. Later bleek dat ze ook nog een vergoeding kreeg voor de zorg voor de hond. En dat ze de boodschappen kon declareren. Een riante regeling, waarvan de huishoudster niet graag afstand wilde doen. Ook niet toen de zorg voor haar eigen man haar steeds meer begon op te eisen.

Op een gegeven moment begonnen ons rare dingen op te vallen. Zo ontdekten we bijvoorbeeld dat de huishoudster allerlei goede etenswaren achter gesloten

deuren bewaarde. Zodat Arthur er niet bij kon. Zijn maaltijden bestonden uit vet en ongezond voedsel. Heel anders dan hij gewend was. Arthur werd dik. Ook omdat hij te weinig beweging kreeg. Want de huishoudster nam hem zelden bij de hand om iets te ondernemen. Terwijl dat wel de afspraak was.

Arthur begon langzaam steeds meer te verwaarlozen. Hij kwam huis en tuin nauwelijks meer uit. De auto was verkocht na het overlijden van Betsy. Want autorijden kon Arthur toen al niet meer. En zonder auto kwam hij nergens. Ergens rond deze tijd besloten wij in te grijpen. We hebben Arthur onder curatele laten plaatsen. De neef van mijn vrouw nam het financiële gedeelte onder zijn hoede, mijn vrouw de zorg. Er lag nog een behoorlijk vermogen, dat dreigde op te gaan aan de vergoeding

aan de huishoudster. Wat geen probleem was geweest als zij goede zorg had verleend.

Arthur is naar een fatsoenlijk verpleeghuis gegaan, waar hij de zorg kreeg die hij nodig had. De huishoudster kwam maandelijks bij hem op bezoek, tegen betaling dat wel. Ook bleef de vergoeding voor de zorg voor de hond doorlopen. Dat hebben we zo gelaten, om de verstandhouding niet te verstoren. Arthur heeft nog zeven jaar in het verpleeghuis gewoond.”

Dit zijn de meldingen ouderenmishandeling

Het melden van ouderenmishandeling is geen doel op zich. Oplossingen vinden voor het probleem staat immers voorop. Toch is het interessant dat het aantal meldingen van ouderenmishandeling al een paar jaar stijgt. Het laat zien dat ouderenmishandeling steeds zichtbaarder wordt. Ook geven de meldingen ons nuttige informatie. Bijvoorbeeld dat vrouwen vaker slachtoffer van ouderenmishandeling zijn dan mannen. En dat psychische mishandeling het meeste voorkomt. Let op, het gaat hier alleen over meldingen van ouderenmishandeling in huiselijke kring. Ouderenmishandeling door een professional in een zorginstelling wordt gemeld bij de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

Stijging aantal meldingen

In 2013 waren er 1.703 meldingen van ouderenmishandeling. Dat is 66% meer dan in 2012. Toen kwamen er 1.027 meldingen binnen. En het is een verdubbeling van het aantal meldingen in 2010: 855. Het geschatte aantal meldingen in 2014 is 2.432. Vergeleken met 2013 is dat alweer een flinke stijging.

Vooraf hulpverleners melden

De meldingen kwamen vooral van hulpverleners (2013: 63%). Familieleden (2013: 20%) en slachtoffers zelf (2013: 17%) melden minder vaak.

Vrouwen vaker slachtoffer dan mannen

Vrouwen zijn vaker slachtoffer van ouderenmishandeling dan mannen. Dit is ook zo bij andere vormen van huiselijk geweld. In 2013 was van 1.328 meldingen het geslacht van het slachtoffer bekend. 74% was vrouw en 26% man. 2014 laat een vergelijkbaar beeld zien. Ook in dat jaar was meer dan de helft van de slachtoffers een vrouw. De meeste slachtoffers wonen alleen (2013: 41%) of met een partner (2013: 36%). 15% (2013) van de slachtoffers woont samen met een kind of kleinkind. 9% (2013) woont in een zorginstelling, alleen of met partner.

Psychische mishandeling komt veel voor

In 2013 was van 1.179 van de 1.703 meldingen bekend om welke vormen van ouderenmishandeling het ging. Vaak heeft een slachtoffer te maken met meerdere

vormen van geweld. Psychische mishandeling komt het meeste voor (69%), gevolgd door financieel misbruik (39%) en lichamelijke mishandeling (38%). 2014 laat een iets ander beeld zien. In 73% van de gevallen was sprake van psychische mishandeling, gevolgd door lichamelijke mishandeling (45,5 %) en financiële uitbuiting (37,4%).

Plegers vooral familie

In 2013 werd in 1.155 van de 1.703 gevallen de pleger geregistreerd. In de meeste gevallen was de pleger een kind of kleinkind (52%) of de (ex-)partner (33%). Overige familieleden (7%) en kennissen of burens (8%) waren minder vaak pleger. Professionals (2%) en vrijwilligers (0,2%) werden nauwelijks als pleger geregistreerd.

De cijfers 2013 komen uit de factsheet Ouderenmishandeling 2013 van Movisie (www.movisie.nl/ouderenmishandeling). De cijfers 2014 komen uit de Verkenning ouderenmishandeling 2010-2014 van het Sociaal en Cultureel Planbureau (december 2014, www.scp.nl).

Financiële uitbuiting

'Vriend van demente vrouw smijt familiegeld over de balk', 'Twintiger trouwt demente tante voor erfenis' en 'Familie rijke oudtante wist nergens van'. Het is maar een greep uit de koppen die met regelmaat in de krant staan.

Na psychische mishandeling komen lichamelijke mishandeling en financiële uitbuiting het meeste voor. Diefstal, pinpasfraude, misbruik van machtigingen, gedwongen testamentwijziging en financieel kort houden zijn voorbeelden van financiële uitbuiting.

Onwetendheid speelt vaak een rol bij financiële uitbuiting. Veel ouderen hebben moeite met internetbankieren. En niet altijd is er een bankfiliaal in de buurt. Ze laten hun financiële en administratieve zaken liever over aan een familielid of een goede bekende. Ook lichamelijke beperkingen kunnen een reden zijn om de financiën door iemand anders te laten behartigen. Denk aan slecht zien, slecht horen of een beperkte mobiliteit. De financiën uit handen geven gebeurt in het volste vertrouwen. Maar ongewild lopen ouderen dan meer risico op financiële uitbuiting. Zeker als ze nog kwetsbaarder worden door bijvoorbeeld beginnende dementie.

Waarom maken mensen financieel misbruik van ouderen? Sommige plegers verkeren in financiële nood. Ze zien geen andere uitweg dan geld wegnemen van hun bejaarde moeder, buurvrouw of tante. Schuldgevoelens ‘praten’ ze weg: ‘Ach, zij gebruikt het niet, terwijl ik het echt nodig heb’ of ‘ze merkt het toch niet’. Andere plegers handelen uit hebzucht. Ze willen gewoon meer geld hebben. Ook zijn er plegers die vinden dat ze er recht op hebben. ‘Ik doe toch altijd de boodschappen voor opa?’ Net als bij andere vormen van ouderenmishandeling geldt ook hier dat het vaak klein begint. En dan steeds ernstiger vormen aanneemt.

Financiële uitbuiting voorkomen

Het is natuurlijk het beste om financiële uitbuiting te voorkomen. Dat kan bijvoorbeeld door uw financiële wensen goed vast te leggen. Zodat er geen onduidelijkheden zijn als u misschien niet meer zelf kunt beslissen. Een levenstestament kan daarbij helpen. En als u uw geldzaken aan iemand anders overlaat, kies dan iemand die u echt vertrouwt. Ook is het verstandig om nooit uw pinpas aan een ander mee te geven. In plaats daarvan kunt u iemand laten machtigen. De gemachtigde krijgt dan een gemachtigdenpas. De bank kan precies zien hoeveel met een gemachtigdenpas wordt opgenomen of betaald. Bovendien kunt u zelf een opname- en betaallimiet laten instellen voor deze pas.

Als financiële uitbuiting eenmaal plaatsvindt, kan aangifte worden gedaan bij de politie. Ook kan de kantonrechter een bewindvoerder aanstellen om de financiële en administratieve zaken van een oudere te behartigen. Met een bewindvoerder loopt een oudere weinig risico op financiële uitbuiting. Want een bewindvoerder moet elk jaar verantwoording afleggen aan de kantonrechter.

Marie doet boodschappen voor meneer Van Veen

Meneer Van Veen heeft een goede band met zijn nicht Marie. Ze komt twee keer per week tussen de middag een boterhammetje bij hem eten. Dat is altijd zo gezellig! En daarna doet ze boodschappen voor hem. Dan geeft hij haar zijn bankpas mee. Dat is wel zo handig. En zijn nicht vertrouwt hij wel, ze is toch familie! Maar dan krijgt meneer Van Veen brieven van de woningbouwvereniging en de energiemaatschappij. Of hij zijn rekeningen wil betalen. Meneer van Veen schrikt zich een ongeluk. Hij snapt niet hoe dat kan. Al zijn rekeningen worden toch automatisch afgeschreven? Hij belt de bank of zij misschien een fout hebben gemaakt. Dan hoort hij tot zijn ontzetting dat er al maanden twee keer per week 300 euro van zijn rekening wordt opgenomen.

De buurman houdt een oogje op meneer Diksen

Meneer Diksen heeft de ziekte van Alzheimer. Toch woont hij nog thuis. Dankzij zijn buurman, die een oogje in het zeil houdt en hem helpt waar hij kan. Meneer Diksen had vroeger een goede baan en dat is te zien. In zijn huis staan veel waardevolle spullen. Meneer Diksen heeft weinig familie. Alleen een dochter, met wie hij geen contact meer heeft, en haar twee zonen. Kleinzoon Freek komt nog wel eens langs. De laatste tijd valt het Freek op dat het huis van opa verandert. Het mooie antieke kastje is weg, net als het zilveren bestek. En er hangen posters aan de muur in plaats van de oude schilderijen. Freek vermoedt dat de buurman de kostbare spullen meeneemt en verkoopt.

Interview

“Toen het geld op was, namen ze een hypotheek op het huis”

In mei 2014 verscheen een opvallend nieuwsbericht op de website van de politie (zie kader). Er was een echtpaar aangehouden op verdenking van financiële uitbuiting van een 96-jarige dementerende vrouw. Ze verduisterden honderdduizenden euro's van de bejaarde vrouw. Dat bleek uit onderzoek van de huidige curator van de vrouw. Susan is deze curator. Ze vertelt over volmachten, valse voorwendselen, verontruste burens en een alerte wijkagent.

“Mevrouw Bloemsma heeft haar hele leven bij haar ouders gewoond. Tot voor kort woonde ze nog steeds in het ouderlijk huis. Haar ouders hadden al jaren een boekhouder, meneer Kraan, die hun financiën en de belastingaangiften verzorgde. Ook mevrouw Bloemsma stelde vertrouwen in meneer Kraan. Ze sprak af dat hij alles zou regelen als er ooit iets met haar zou gebeuren. Maar toen overleed meneer Kraan. Zijn zoon, net als zijn vader boekhouder, nam al snel de zaken over. Hij stelde mevrouw Bloemsma voor alles gelijk goed te regelen. Een goed idee, vond mevrouw Bloemsma, ze was inmiddels ook al 88. Daarom verstrekte ze in 2006 een uitgebreide volmacht aan meneer Kraan junior. De volmacht zou in werking treden als ze niet langer zelfstandig beslissingen kon nemen.

In 2009 was het zover. Een arts verklaarde dat mevrouw Bloemsma leed aan dementie. De volmacht trad in werking. Vanaf dat moment ging het mis. Ik heb alle afschriften van 2009 tot 2013 – het moment waarop ik curator werd – nageplozen. Het begon klein, met af en toe een pinbedrag buiten de gewone boodschappen voor mevrouw Bloemsma om. Maar al snel betaalde het echtpaar Kraan al hun wekelijkse boodschappen van het geld van mevrouw Bloemsma. Ik zag pinopnames van 400 euro per week, schenkingen aan de kinderen, vliegtickets naar het vakantiehuis in Italië, opwaarderingen van hun beltegoed. En toen het geld op was, namen ze een hypotheek van 40.000 euro op het huis van mevrouw Bloemsma. Onder het mom van onderhoud.

Een van de buurvrouwen, die nog regelmatig bij mevrouw Bloemsma kwam koffiedrinken, zag de hypotheekofferte. Ze vond het verdacht, want waarvoor zou mevrouw Bloemsma een hypotheek nodig hebben? Ze had toch haar hele leven gewerkt en een aardig pensioen? Ze trok aan de bel en heeft met andere burens de administratie van mevrouw Bloemsma ingekeken. Wat ze daar aantroffen, verontrustte hen nog meer. Ze besloten aangifte te doen. De wijkagent reageerde alert op de signalen uit de buurt. Hij ging onmiddellijk op zoek naar een oplossing. Samen met de officier van justitie heeft hij curatele aangevraagd. Dat was in 2013. Sindsdien ben ik curator van mevrouw Bloemsma. Met de belastende feiten die ik heb gevonden, hebben we opnieuw aangifte gedaan.

Nieuwsbericht van de website www.politie.nl,
gedateerd 20 mei 2014:

Politie houdt echtpaar aan voor uitbuiting bejaarde

HAREN - De politie hield dinsdagochtend 20 mei een echtpaar uit Haren aan op verdenking van financiële uitbuiting van een bejaarde vrouw. Het gaat om een man van 49 jaar en een vrouw van 50 jaar. Het echtpaar regelde sinds 2009 de financiële zaken van een 96-jarige dementerende vrouw uit Haren. Ook droegen zij bij aan de hulpverlening van de vrouw.

Dat heeft uiteindelijk geleid tot
aanhouding van het echtpaar Kraan.

Ik heb meneer en mevrouw Kraan zelf
ook nog gesproken. Ze vertelden me
dat ze altijd zo goed voor mevrouw
Bloemsma zorgden. Dat ze als een oma
voor hen was. Maar de burens zagen het
echtpaar vrijwel nooit op bezoek
komen. Mevrouw Bloemsma is
inmiddels opgenomen in een
verpleeghuis. Nadat ze was gevallen en
haar heup had gebroken, kon ze niet
meer in haar eigen huis blijven wonen.
Ik troost me met de gedachte dat ze
niet zoveel heeft meegekregen van
alles wat er gebeurd is. We hebben het
haar wel verteld. Ze vroeg of het echt
waar was. 'Helaas wel', antwoordden
wij. Toen zei ze 'Als dit echt waar is,
vind ik dat heel erg'."

In oktober 2013 kreeg de politie van diverse mensen, uit de omgeving van de bejaarde vrouw, signalen dat de vrouw uitgebuit zou worden. Die signalen zijn doorgegeven aan de buurtagent. Na overleg met het Openbaar Ministerie (OM) nam de officier van justitie contact op met de kantonrechter. Deze besliste dat de vrouw onder curatele werd gesteld. Hierdoor mochten de verdachten niet langer de financiële zaken van de bejaarde vrouw regelen. De financiële zaken van de vrouw zijn nu bij een curator ondergebracht. Uit onderzoek van de curator bleek dat de verdachten uitgaven hebben gedaan van geld van de bejaarde vrouw die niet bedoeld waren voor de bejaarde vrouw.

De uitkomsten van het onderzoek van de curator waren voor de politie en het OM reden om in februari van dit jaar een strafrechtelijk en financieel onderzoek te starten. Uit dat onderzoek is gebleken dat een paar ton aan euro's van de bejaarde vrouw is verduisterd. De politie heeft aanwijzingen dat het echtpaar daar verantwoordelijk voor zou zijn. Ook is duidelijk geworden dat het vermogen van een stichting, beheerd door het echtpaar, is verdwenen. Het tweetal is aangehouden en ingesloten voor verhoor. De politie onderzoekt nog of er mogelijk meer mensen slachtoffer zijn geworden van het echtpaar. Dit voorjaar werd al beslag gelegd op de woning van de verdachten. Vanochtend legde de politie ook beslag op drie auto's.

Ontspoorde mantelzorg

Als een oudere chronisch ziek is of hulpbehoevend, is er vaak een mantelzorger die voor hem of haar zorgt. Mantelzorgers vinden het vanzelfsprekend om te zorgen voor hun man, vrouw, vader of moeder. Of voor een goede buur of een vriend. Want het is iemand met wie ze een persoonlijke band hebben. Ze doen het graag.

Soms kan een mantelzorger de zorg na een tijdje niet meer aan. Omdat de zorg steeds meer tijd kost of emotioneel of lichamelijk te zwaar wordt. Dan kan de mantelzorger gedrag gaan vertonen dat hij of zij eigenlijk helemaal niet wil.

Een gevoel van onmacht kan ook ontstaan wanneer door ziekte het karakter van de zorgvrager verandert. De lieve moeder die vroeger altijd vol aandacht kon luisteren, is dan opeens kribbig en kortaf en maakt voortdurend nare opmerkingen. Ook kan het gebeuren dat de mantelzorger uit onkunde en onwetendheid de verkeerde zorg geeft. Met de beste bedoelingen uiteraard.

Een kenmerk van ontspoorde mantelzorg is dat opzet ontbreekt. Goede zorg gaat langzaam over in verwaarlozing of verkeerde behandeling. Afsnauwen, te hard vastpakken, een duw geven of vastbinden kunnen allemaal uitingen van ontspoorde mantelzorg zijn.

Mantelzorger of vrijwilliger?

De termen mantelzorg en vrijwilligerswerk worden vaak door elkaar gebruikt. Maar het zijn twee verschillende dingen. Mantelzorgers kiezen niet voor het zorgen, het overkomt ze. Omdat iemand in hun omgeving plotseling zorg nodig heeft. Iemand met wie ze een emotionele band hebben. Mantelzorgers zorgen soms 24 uur per dag. En daar kunnen ze niet zomaar mee stoppen. Het mantelzorgen hoort er 'gewoon' bij. Vrijwilligers kiezen wel bewust voor het zorgen. Als ze met het vrijwilligerswerk starten, is er nog geen emotionele band. Ze kunnen van tevoren aangeven hoeveel tijd ze vrij kunnen maken, bijvoorbeeld één ochtend per week. En ze kunnen stoppen wanneer ze willen.

Er zijn drie belangrijke oorzaken van ontspoorde mantelzorg.

1. Overbelasting en onmacht

De mantelzorger kan de de zorgsituatie niet meer aan. Misschien omdat de zorg te veel tijd kost of omdat de psychische en lichamelijke belasting te groot is. Dit leidt tot stress, uitputting en overbelasting. Een gevoel van onmacht kan de mantelzorger krijgen als hij of zij zorgt voor iemand die ongeneeslijk ziek is. Of als het karakter van de zorgvrager verandert door ziekte. Bijvoorbeeld door dementie.

2. Onkunde en onwetendheid

De mantelzorger mist de juiste kennis of vaardigheden om goede zorg te verlenen. Mantelzorgers hebben meestal geen opleiding in de verzorging. Ze zijn daarom niet altijd goed op de hoogte van ziektebeelden en verzorgingstechnieken. Dan kan het gebeuren dat ze de zorgvrager onbewust en onbedoeld verkeerd behandelen.

3. Compassiemoeheid

Compassie is een ander woord voor meeleven. Compassiemoeheid is een bijzondere vorm van overbelasting. De mantelzorger kan het niet meer opbrengen om voor een ander te zorgen of naar iemands problemen te luisteren. Compassiemoeheid kan ook ontstaan als de zorgvrager de zorg tegenwerkt of agressief is. Ook problemen die er al langer waren, zoals relatieproblemen of verslavingen, kunnen een rol spelen.

Meneer Barendse ligt altijd op bed

Vrijwilligerscoördinator Marjan wordt gebeld door mevrouw Barendse. Zij zorgt voor haar man en wil graag dat er af en toe een vrijwilliger langskomt. Zodat zij even boodschappen kan gaan doen. Als Marjan langs komt voor de intake, ligt meneer Barendse op bed. Hij heeft hersenletsel en veel verzorging nodig. Al snel blijkt dat hij altijd op bed ligt, in een klein kamertje waar hij door zijn vrouw wordt verzorgd. Slechts één keer in de week komt een fysiotherapeut langs om hem even uit bed te halen en met hem te oefenen. Mevrouw Barendse doet wat ze kan. Ze geeft hem eten en drinken en wast hem. En ze zit geregeld bij hem om een praatje te maken of foto's van vroeger te bekijken. Haar vriendinnen ziet ze niet meer. Ze kan haar man toch niet alleen laten? Maar af en toe moet ze even boodschappen doen. Vandaar haar verzoek aan de vrijwilligersorganisatie. Marjan heeft al snel in de gaten dat meneer Barendse – ondanks alle goede wil van zijn vrouw – geen goede zorg krijgt. Hij vereenzaamt en kwijnt weg. Ook zou een beetje meer beweging hem veel goed doen. Ze praat erover met mevrouw Barendse, die hier erg van schrikt. Ook vraagt ze of ze de huisarts van het echtpaar mag inlichten. Dat mag. Samen met de huisarts zet Marjan een netwerk van vrijwillige en professionele hulp op.

Mevrouw Huizinga is zichzelf niet meer

Meneer en mevrouw Huizinga zijn al 52 jaar getrouwd. Hun drie kinderen zijn al lang geleden 'uitgewaaierd'. Ze wonen verspreid over het land, de oudste is zelfs geëmigreerd naar Noorwegen. Ze hebben een traditioneel huwelijk. Meneer Huizinga is altijd kostwinner geweest, mevrouw was de baas in huis. Dit is zo gebleven na meneers pensionering. Met dit verschil dat meneer niet meer de deur uitgaat om te werken. Wel heeft hij andere

leuke bezigheden buitenshuis gevonden. Hij doet wat vrijwilligerswerk en gaat twee keer per week biljarten. De laatste tijd valt het meneer Huizinga op dat zijn vrouw 'anders' is. Ze lijkt angstig, gaat niet graag op pad en doet lang over het eten koken. Dan merkt meneer Huizinga dat zijn vrouw niet meer weet hoe ze koffie moet zetten. En ze vraagt wel drie keer of hij de krant al uit de brievenbus heeft gehaald. Dat irriteert hem. Ondertussen loopt ze steeds onrustig door het huis. Om zenuwachtig van te worden. "Ga toch eens rustig zitten mens!", roept hij. Maar als de kinderen langskomen en vragen hoe het gaat, zegt hij niets. Over zulke dingen praat je niet. En zolang hij zelf de koffie zet, valt het ze niet eens op. Dagen en weken gaan voorbij. Meneer Huizinga weet het aardig te redden. Als hij zijn vrouw maar in de gaten houdt. Wel zijn de aardappels steeds vaker aangebrand en is het vlees niet gaar. Daarom komt hij even in de keuken kijken als zijn vrouw staat te koken. Maar dat valt niet in goede aarde. Zijn vrouw wijst hem de deur, hij heeft hier toch niets te zoeken? De keuken is haar terrein! Als hij aarzelt, duwt ze hem bruusk weg. Hij verliest bijna zijn evenwicht. Een paar dagen later zet meneer Huizinga de vuilcontainer buiten. Zijn vrouw loopt achter hem aan, door de regen. "Ga maar naar binnen", zegt hij. Maar ze wil niet luisteren. Opeens verliest meneer Huizinga zijn geduld en geeft haar een zet. Ze valt en kan niet meer overeind komen. Daar ligt ze dan, ze huilt. Helemaal overstuur belt hij bij de burens. Zij helpen mevrouw naar binnen. Als de buurvrouw vriendelijk vraagt hoe dit toch gekomen is, komt eindelijk het hele verhaal eruit. De buurvrouw biedt onmiddellijk aan af en toe voor het echtpaar te koken. En die vuilcontainer zetten zij voortaan wel buiten. Ook kan ze best eens bij mevrouw Huizinga komen zitten als meneer Huizinga er niet is. En ze raadt meneer Huizinga aan om eerlijk te zijn tegen de kinderen. Hij belt ze nog diezelfde avond. Die schrikken enorm. Vanaf dat moment komen ze wat vaker langs. En ze regelen huishoudelijke hulp voor hun ouders.

Interview

“Ik kreeg een noodsignaal van de kruidenierster uit het dorp”

Alert ingrijpen van omstanders kan ouderen uit benarde situaties redden. Gepensioneerd verpleeghuisarts Robbert weet dat als geen ander. Ook in zijn verpleeghuis kwam ouderenmishandeling voor. “Het ging meestal om geld. Dan wilden familieleden de erfenis alvast in handen krijgen.” Een behandelend arts kan het stoppen. Bijvoorbeeld door bewindvoering aan te vragen of de familieleden aan te spreken op hun gedrag. Maar dan moet hij wel weten wat er speelt. Als het gaat om signaleren spelen omstanders een rol van betekenis.

“Kinderen en kleinkinderen die achter het geld aan gaan. Ik heb het vaak zien gebeuren. Dan kwamen ouderen met afgedragen kleding het verpleeghuis binnen. Hadden ze al jaren geen geld voor nieuwe kleren van hun kinderen gekregen. Ook herinner ik me een zoon die zijn vader niet wilde laten behandelen. Puur en alleen om de erfenis sneller in handen te krijgen. Of kinderen belden om hun oude vader of moeder met spoed in het verpleeghuis te laten opnemen. Niet omdat vader of moeder opeens zo achteruitging, maar omdat ze het ouderlijk huis alvast hadden verkocht.

Ik werd ook een keer gebeld door de bank van een van mijn patiënten. Ze vroegen hoeveel het hotel kostte waar

meneer verbleef. ‘Hotel?’, zei ik verbaasd. ‘Meneer woont in een verpleeghuis!’ Bleek dat de neef van mijn patiënt al bijna een jaar elke maand 10.000 euro naar zichzelf liet overmaken. Zogenaamd om de hotelkosten van zijn oom te betalen. Voor deze patiënt heb ik bewindvoering geregeld.

Een andere keer kreeg ik een noodsignaal van de kruidenierster uit het dorp. De buurman van drie huizen verderop kwam al jaren elke dag een broodje halen. Ook al ging zijn geheugen langzaam achteruit, dat broodje behoorde tot de vaste routine. Totdat hij steeds vaker een dagje oversloeg en plotseling een paar dagen niet verscheen. Toen ze bij hem

aanbelde, deed hij niet open. Met de politie hebben we de deur geforceerd. Binnen troffen we een verwaarloosde man, die werd opgesloten door zijn neef. Want die wist niet wat hij met de oude man aan moest. Ook voor hem is bewindvoering geregeld en hij is opgenomen in het verpleeghuis. Zijn neef hebben we nooit meer gezien. Maar de kruidenierster kwam tot zijn dood elke maand langs met bloemen en een fles wijn.”

Oudere migranten

Dina is 69 jaar. Na het overlijden van haar man is ze bij haar dochter Isabella ingetrokken. Dat was goedkoper, want Dina heeft maar heel weinig AOW. Ze is ook pas na haar dertigste naar Nederland gekomen. Bij Isabella heeft ze een eigen kamertje, waar ze een paar spullen uit haar oude huis heeft neergezet. Ze is in een levendig huishouden terechtgekomen. Isabella heeft vier kinderen, variërend in leeftijd van 8 tot 17 jaar. Dina is dol op haar kleinkinderen, maar ze brengen wel veel drukte met zich mee. Ze verbaast zich erover hoe anders het is dan toen zij jong was. Soms vindt ze de kinderen ook erg brutaal. Dat zou zij nooit gedurfd hebben. En waar ze allemaal uithangen, na school...

Isabella werkt sinds haar scheiding vierenhalve dag per week. Dina heeft haar altijd al geholpen, door op te passen als het nodig was. Maar sinds ze bij haar dochter inwoont heeft ze nauwelijks nog tijd voor zichzelf. 's Morgens maakt ze ontbijt en zorgt ze dat alle kinderen boterhammen meenemen. Dan brengt ze Antonio, de jongste zoon, naar school. Ze doet boodschappen, ze kookt. En 's avonds blijft ze thuis als Isabella weg wil. Dina merkt dat het haar steeds zwaarder valt. Ze wordt toch bijna 70. Ze wil graag wat meer tijd om eens rustig te zitten of eens met een vriendin ergens naartoe te gaan. Dina probeert er met Isabella over te praten. Maar haar dochter reageert niet.

Een paar weken later wordt een groot Kaapverdiaans feest gegeven. Isabella treft voorbereidingen om te gaan, samen met de kinderen. Dina verheugt zich ook op het feest. Maar op de avond zelf wordt Antonio onverwachts ziek. "Wat rot voor u, moeder. Nu moet u thuis blijven, bij Antonio", zegt Isabella. En ze vertrekt met de oudste drie kinderen. Dina is erg verdrietig. Natuurlijk zorgt ze met liefde voor haar kleinzoon. Maar ze had zich zo op het feest verheugd!

De volgende dag gaat ze in gesprek met Isabella. Dat het écht anders moet. Want het wordt haar allemaal veel te druk. Ze wil wat meer vrijheid om haar eigen dingen te doen. Isabella wordt woedend. "Wat wil je nou?", schreeuwt ze. "Ik werk de hele week. Jij brengt nauwelijks geld mee. Ik wil ook wel eens wat! Jouw leven is voorbij en ik ben nog jong. Wil je soms niet dat ik weer een andere man tegenkom? Gun je me dat niet? Trouwens, wat moet jij nou op zo'n feest? Dacht je dat ze daar op je zitten te wachten? Je mag blij zijn dat je hier mag wonen! Ik kan je ook terugsturen naar Kaapverdië. Is dat soms wat je wil?" Natuurlijk wil Dina dat niet. Maar ze moet iets

Ouderen uit andere culturen

Ouderen uit andere culturen hebben dezelfde wensen en behoeften als Nederlandse ouderen: veilig oud worden in een omgeving die bij hen past. Net als Nederlandse ouderen zijn ook oudere migranten slachtoffer van ouderenmishandeling. En ook voor hen geldt dat praten helpt. Maar andere gebruiken, normen of waarden kunnen dit bemoeilijken. Of de taal zelf kan een belemmering zijn. Het NOOM – Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten – was een van de vier seniorenorganisaties die de voorlichtingscampagne 'Ouderen in veilige handen' organiseerde. Ook onder oudere migranten was de campagne succesvol. Het NOOM leidde gesprekspartners op die binnen de eigen organisaties voor oudere migranten het gesprek aan gingen. Ieder op hun eigen manier. En znodig in de eigen taal. Kijk voor meer informatie op www.noom.nl.

doen. Daarom zoekt ze een vertrouwenspersoon binnen de eigen, vertrouwde Kaapverdiaanse gemeenschap. Aan haar vertelt ze het hele verhaal. De vrouw helpt Dina het probleem met Isabella te bespreken. Ze praten ook over de wederzijdse verwachtingen. Zo zoeken ze samen een oplossing.

Interview

“Ooit ga ik het anders voor je regelen”

Asli was acht jaar toen ze met haar moeder, broers en zussen definitief van Turkije naar Nederland verhuisde. Haar vader woonde en werkte daar al. In het gezin hadden vrouwen weinig te zeggen. Zeker als het over geld ging. Toen haar moeder 65 werd – en recht kreeg op AOW – besloot Asli het anders aan te pakken. Het voorbeeld van haar oma, die niet over haar eigen geld kan beschikken en daar dagelijks onder lijdt, speelde een belangrijke rol. Asli opende een eigen bankrekening voor haar moeder. “Mijn vader en broers hebben er alles aan gedaan om dat weer terug te draaien.”

“Mijn vader was de kostwinner, mijn moeder huisvrouw. Zij zorgde voor de vijf kinderen. Mijn vader beheerde ook de financiën, moeder kreeg huishoudgeld. En als mijn vader op vakantie was, beheerde mijn oudste broer het geld. Binnen onze familie hadden vrouwen daarover nu eenmaal niets te zeggen. Als kind al vond ik dat niet eerlijk. Mijn moeder werkte toch ook? Zij bracht de kinderen groot! In een huwelijk hoort er een pot zijn, waaruit je geld kunt halen als je het nodig hebt. Mijn moeder zei dan dat ik opstandig was. Ik had een grote mond, vonden mijn ouders.

Toen mijn vader met pensioen ging, was hij vaak langere tijd in Turkije. Mijn moeder bleef dan meestal in Nederland. Zij zorgde veel voor de kleinkinderen. Vooral voor mijn gehandicapte zoon. Omdat mijn moeder zoveel voor mij

deed, gaf ik haar wat zakgeld. ‘Niet tegen pa vertellen hoor!’, zei ik er dan bij. Toch kwam hij erachter en vroeg mijn moeder het zakgeld aan hem te geven. Ook dat vond ik weer zo oneerlijk.

Ik heb altijd tegen mijn moeder gezegd: ‘Ooit ga ik het anders voor je regelen’. Dat moment kwam toen ze 65 werd en recht kreeg op AOW. Hoewel mijn vader zich al helemaal had voorbereid op nog een inkomen erbij. Samen met mijn moeder heb ik toen een bankrekening geopend op haar naam. En samen hebben we de aanvraag ingediend voor haar AOW. Ondertussen leerde ik haar pinnen met mijn pinpas. We oefenden wekelijks. Mijn moeder vond het verschrikkelijk spannend. Tegelijkertijd gaf het haar zelfvertrouwen en een enorm gevoel van vrijheid.

Mijn moeder was echter ook bang. ‘Hoe moet dat nu met je vader en je broers?’, zei ze dan. ‘Laat die maar naar mij toekomen’, antwoordde ik. Maar mijn vader wilde niet meer met mij praten. Ik mocht niet meer bij mijn ouders op bezoek komen. Mijn moeder had het heel moeilijk in die tijd. De relatie met mijn vader werd steeds slechter. Hij wilde wraak nemen en gaf mijn moeder allerlei rekeningen om te betalen. ‘Niet doen’, zei ik dan. Mijn vader en broers hebben er alles aan gedaan om het weer terug te draaien. Ze hebben zelfs bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) het rekeningnummer gewijzigd. Toen heb ik aan de SVB doorgegeven dat ze dat niet meer mochten laten gebeuren.

Natuurlijk heb ik geprobeerd hierover te praten met mijn vader. Maar het is moeilijk om dingen te veranderen die al jaren zo zijn. Bovendien heeft mijn

vader het nooit anders gekend. Hij had geleerd dat mannen het eindwoord hebben. Ondertussen had mijn moeder nu eindelijk geld om eens iets leuks voor zichzelf of de kleinkinderen te kopen. Dat had ze nog nooit kunnen doen, want mijn vader vond dat onzin. Ook kon ze nu geld sturen naar haar eigen moeder van 90 in Turkije.

Ik denk dat het voorbeeld van mijn oma een extra reden was om te blijven volhouden. Haar lot wil ik mijn moeder besparen. Oma woont zelfstandig, met veel familie in de buurt. Maar ze beschikt niet over haar eigen geld. Dat heeft de familie zich toegeëigend. Ze is verwaarloosd, krijgt onregelmatig te eten en is al twee jaar niet buiten geweest. Tijdens mijn laatste verblijf in Turkije heb ik haar laten opnemen in een verpleeghuis. Maar zodra ik weer vertrokken was, heeft de familie het weer teruggedraaid. Enkel om het geld.

Inmiddels is de relatie met mijn vader hersteld. Mijn vader worstelt met zijn gezondheid en heeft spijt van veel dingen. Geld is niet meer belangrijk nu.”

Praten helpt

Huishoudelijke hulp Anke vindt mevrouw Visser vastgebonden op een stoel, terwijl meneer Visser de boodschappen doet. Maar mevrouw wil niet dat Anke erover praat, anders moet ze misschien naar een bejaardenhuis. Meneer Sandbergen schaamt zich diep over de situatie waarin zijn dochter Charlotte hem heeft gebracht. Hij durft er met niemand over te praten. Mevrouw Van Schie houdt wijselijk haar mond over de slechte omstandigheden waarin ze leeft. Want anders maakt de man van haar niet haar hondje kapot. En mevrouw Van Dam zegt liever dat ze geen zin had in het uitje van de dagopvang, dan toe te geven dat haar zoon haar geen geld geeft. Het zijn allemaal voorbeelden die in dit boekje staan. Voorbeelden uit de dagelijkse praktijk, gebaseerd op waargebeurde verhalen. Verhalen over uitzichtloze situaties, die ouderen laten voortduren uit angst, schaamte of onmacht.

Toch zijn er wel oplossingen mogelijk. Ook dat laten de voorbeelden in dit boekje zien. En praten is het begin van de oplossing. Want dan wordt het probleem zichtbaar en kan er iets aan worden gedaan. Sinds Anke met meneer Visser heeft gepraat, houdt de buurvrouw zijn vrouw gezelschap als hij boodschappen doet. Nadat mevrouw Van Schie haar hart heeft uitgestort bij de dochter van een kennis van de dagopvang, is er hulp op gang gekomen. En sinds mevrouw van Dam haar verhaal aan vrijwilligster Josien vertelde, kan ze weer met alle uitjes mee. Een bewindvoerder beheert nu haar financiën. De voorbeelden in dit boekje onderstrepen ook het belang van alerte omstanders. Dat zijn mensen die niet wegstijgen of hun schouders ophalen als ze het gevoel hebben dat er iets aan de hand is. Zoals jeugdvriend Jan, die zo lang niets van meneer Sandbergen heeft gehoord dat hij hem onverwachts een bezoek brengt. Aan hem vertelt meneer Sandbergen eindelijk het hele verhaal.

Veilig Thuis

Wilt u advies of hulp?

Bel gratis met Veilig Thuis: **0800-2000**

Veilig Thuis is 24 uur per dag, zeven dagen per week bereikbaar.

Kijk ook op

www.vooreenveiligthuis.nl/veilig-thuis

Alleen wanneer we ouderenmishandeling bespreekbaar durven te maken, kunnen we zorgen dat het ophoudt. We moeten het taboe doorbreken. Zit u zelf in een situatie die niet klopt? Of heeft u een niet-pluisgevoel over iemand in uw omgeving? Praat erover met iemand die u vertrouwt! Of vraag advies, bijvoorbeeld bij Veilig Thuis (0800-2000). Samen kunnen we ouderenmishandeling stoppen.

Nuttige adressen

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouderenmishandeling

Informatie over ‘Ouderen in veilige handen’, het actieplan van de Rijksoverheid

www.anbo.nl ANBO

Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen

www.noom.nl NOOM

Netwerk van Organisaties van Oudere Migranten

www.pcob.nl PCOB

Protestants Christelijke Ouderen Bond

www.uniekbo.nl Unie KBO

Unie van Katholieke Bonden van Ouderen

www.vooreenveiligthuis.nl/veilig-thuis

Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/curatele-beschermingsbewind-en-mentorschap

Informatie over curatele, bewindvoering en mentorschap

www.mentorschap.nl

Mentorschap Nederland, de landelijke vereniging van mentorschap

www.wievandedrie.nl

Informatie over het levenstestament

www.movisie.nl/ouderenmishandeling

Achtergrondinformatie over ouderenmishandeling

www.huiselijkgeweld.nl/dossiers/ouderenmishandeling

Achtergrondinformatie over ouderenmishandeling

Rijksoverheid

Dat ze vroeger streng was,
betekent niet dat je haar nu een tik mag geven.

Het is eerder ouderenmishandeling dan je denkt. Praat erover.

Bel gerust voor hulp en advies 0800 2000 of kijk op www.vooreenveiligthuis.nl

EEN VEILIG THUIS Daar maak je je toch sterk voor?

Colofon

Dit boekje is onderdeel van het actieplan ‘Ouderen in veilige handen’ van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Tekst en interviews:

Ingrid Brons tekst en training

Vormgeving:

Nilsson communicatiekunstenaars

Dit boekje is een uitgave van:

**Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport**

Bezoekadres
Parnassusplein 5 | 2511 VX Den Haag

Postadres
Postbus 20350 | 2500 EJ Den Haag
T (070) 340 7911

Juni 2015